Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

~~D5a~~ Koehp 299

170 g 55

CA. 1647

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Phiſiologus Theobaldi epiſcopi de naturis duodecim animalium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

QUoniā ſm platonē nihil eſt ortū ſub ſole cuiꝰ cauſa
legitima nō ꝓceſſit. Et ſm areſtotelē in ꝓhemio me-
thaphiſice ſoli illi docēt q̇ ꝑ cauſas ⁊ pricipia docēt.
ideo de cauſis ſcie iſtiꝰ libri anteq̄ȝ ad textū accedamꝰ
eſt videndum. ¶ Notandum igiť ꝙ ſciētie huiꝰ libri quattuor
ſunt cauſe. ſcȝ materialis formalis efficiēs ⁊ finalis. Cauſa ma
terialis ſiue ſubiectum ē natura duodecim animalium. ſcȝ Leo-
nis Aquile Serpētis. ⁊ ſic de alijs vt patebit in ꝓceſſu huiꝰ li-
bri. Cauſa formalis eſt hic duplex ſicut alibi. ſcȝ forma tractatꝰ
et forma tractādi. Forma tractatꝰ conſiſtit in diuiſione ⁊ diſtin
ctione huiꝰ libri. Forma tractandi eſt modꝰ agendi. in hoc libro
qui eſt metricus. Cauſa efficiens ſciētie huius libri dicitur fuiſſe
magiſter Theobaldꝰ doctor ⁊ epiſcopꝰ qui iſtum librum ſimpli
cibus ꝟbis compoſuit. nolens per ꝟba obſcura extolli ⁊ exaltari
Cauſa finalis eſt vtilitas libri. Vn̄ vtilitas libri eſt. vt perlecto
hoc libro diſcamꝰ virtutes amare. vicia fugere ⁊ bonis moribus
inherere. Virtutes inq̄ȝ cardinales ⁊ principales que ſunt. pru
dentia. iuſticia. temperātia. ⁊ fortitudo. vicia inq̄ȝ fugiamꝰ. que
ſunt. ſuperbia. auaricia. gula. luxuria. ⁊ alia que per animalia de
notanť. Vel vtilitas huiꝰ libri eſt. vt perlecto iſto libro ſciamus
ꝙ chriſtꝰ per naturam leonis. ⁊ diabolus ꝑ naturam vulpis de-
ſignať. ⁊ ita de ſingulis ſuo modo. Item nota ꝙ pn̄s ſcientia du
plici parti philoſophie ſupponiť. ⁊ hoc ſcd̓m diuerſam eius cōſi
derationē. Unde in quātum cōſiderat ſeu tractat de naturis aīa
liū. ſic ſupponiť philoſophie naturali. qꝛ philoſophꝰ tractat in
philoſophia naturali de naturis aīalium. Sȝ in quātum cōſide
rat ſeu tractat de vicijs fugiēdis. ⁊ ꝟtutibꝰ imitādis ſic ſupponi
tur ph̄ie morali. Item nota ꝙ intentio autoris. Uno modo eſt
docere duodecim animaliū naturas. vt eis cognitis ⁊ perceptis
ad diuinam paginam ſecurius accedamꝰ. Alio modo intētio au
toris ē duodecim animalium naturas deſcribere. ⁊ figuras illarū
naturaꝝ elicē. Tercio modo intētio autoris eſt chriſtianos ī hoc
libro a vicijs retrahē. ⁊ ad ꝟtutes. ⁊ principaliť ad iſtas quattu
or. ſcȝ iuſticiam. temperātiam. fortitudinē. ⁊ prudentiam q̄ vt
prius patuit dicunť quattuor ꝟtutes cardinales. Item nota ꝙ
titulꝰ huiꝰ libri ē iſte. Incipit phiſiologꝰ theobaldi ep̄i. tractās
de naturis duodecī aīaliū Et d̓r philoſiologꝰ. a phiſ grece qd̓ eſt
natura latine ⁊ olon totū ⁊ logos ſermo. q̄ſi ſmo totꝰ de natura.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

¶ De leone

TRes leo naturas ⁊ tres hȝ inde figuras
Quas ego xp̄e tibi biſſeno carmīe ſcripſi.
Altera diuini memorāt aīalia libri
De quib⁹ appoſui q̄ rurſus miſtica noui
Temptās diuerſis ſi poſſim ſcribere metris
Et numeꝝ ſolidū complēt aīalia ſolum

¶ Iſte liber cuius ſubiectū viſum ē diuiditur prima ſui diuiſione in duodecim partes p̄ncipales ſcd̄m ꝙ hic ſunt duodecim capitula. partes patebūt per ordinem in proceſſu libri. Et hec diuiſio huius libri eſt generalis. Prima em̄ pars diuiditur in duas. Primo enim prohemiſat. Secūdo exequitur ibi. Nam leo ſtans fortis. Prima adhuc in duas. Nam primo oſtendit ꝙ velit deſcribere duodecim animalium naturas. Secundo reſpōdet tacite queſtioni oſtendendo ad quid iſte nature animalium valeant. ibi. Altera diuini. Prima adhuc in duas. Nam primo facit quad dictum eſt. ſecūdo oſtendit ſe velle tenere diuerſum genus metroꝝ. ibi. Temptans diuerſis. Dicit ergo primo ſic. O chriſte leo habet tres naturas. ⁊ etiam tres ꝓprietates. quas naturas ego theobald⁹ ſeruus tu⁹ ſcripſi tibi. hoc eſt ad laudem tuā biſſeno carmine. id eſt duodeno metro. ¶ Nota ꝙ autor iſte ſeq̄tur partim boetium de conſolatione philoſophie. ponendo diuerſa genera metrorum. Tunc ibi. Altera diuini. Hic autor reſpōdet tacite queſtioni Poſſit em̄ aliquis dicere. ad quid valet ꝙ autor iſte tractat de naturis duodecim animalium. ad hoc reſpondet ⁊ dicit. ꝙ diuini libri. id eſt theologici memorant alia animalia. ſcilicet duodecim apoſtolos. Unde ſicut duodecim ſunt apoſtoli. ſic duodecim ſunt animalia de quibus in preſenti libro peragitur. Et ſicut xp̄s eſt tredecim⁹ inter apoſtolos qui eſt eoꝝ rex ⁊ dn̄s. ſic leo eſt rex feraꝝ. ⁊ eſt tredecimū aīal int̄ iſta duodeci aīalia. et quib⁹ ego theobald⁹ appoſui rurſus illa que ſciui miſtica ⁊ allegorica. Tunc ibi. Temptans diuerſis. ¶ Autor oſtēdit ꝙ i hoc libello velit ſuare diuerſa genera metroꝝ dicēs ſic. ego theobaldus tempto hunc librum cōſcribere diuerſis generib⁹ metrorū ⁊ duodecim aīalia cōplēt ſiue ꝓficiūt numeꝝ ſolidū. i. numeꝝ

duodenariū. Uel aliť poteſt legi ille text⁹. ſcꝫ Et numeꝝ ſolidū ſic ꝙ iſta aīalia ꝯplēt numeꝝ ſolidū. i. numeꝝ duodenariū. ⁊ ſolū. i. vnitatē. ſic ꝙ hic determinať de naturis tredeci aīaliū

Iam leo ſtās fortis ſuꝑ alta cacumīa mōtꝫ
Qualicūqꝫ via vallis deſcēdit ad ỹma
Si venatorē ꝑ naris ſentit odorem
Cauda cuncta linit que pes veſtigia figit
Quaten⁹ inde ſuū nō poſſit cernere luſtꝝ
Natus nō vigilat dum ſol ſe tercio girat
Sed dans rugitū pater eius ſuſcitat ipm̄
Tūc quaſi viuiſcit ⁊ ſenſus quinqꝫ capeſcit
Et quotiēs dormit nunq̄ꝫ ſua lumina claudit.

¶ Finito ꝓhemio autor exequiť intētum. incipiēs libꝝ ſuū a leone. Et diuidiť in duas ꝑtes. Nam ꝓmo ponit hiſtoriam ⁊ ſecūdo ponit allegoriam Secūda ibi. ¶ Sic tibi q̇ celſi. Et dicit primo ſic ꝙ leo habet tres naturas. ꝓma natura leonis eſt ꝙ habitat in mōte altiori quem p̄t inuenire ⁊ quātumcūqꝫ via ſit longa ipē deſcēdit ⁊ nitiť deſcēdere ad vallē. ⁊ ſi forte venatorē ſentiat mox cum cauda ſua veſtigia ſuoꝝ pedum delet. ne ꝑ ea venator comperat ſuū luſtrum. ¶ Scd̄a natura leonis eſt. ꝙ generat pueꝝ mortuū ſeu dormientem vſqꝫ ad terciū diē natiuitatis ſue ⁊ tūc pater pueri geniti pre dolore vidēs pueꝝ ſemiuiuū. rugitū maximū emittit circa ipm̄. Et ſic pueꝝ ſuſcitat, tanq̄ꝫ a ſomno. ⁊ ipſe puer ſeu catul⁹ leonis incipit caꝑe quinqꝫ ſenſus exteriores. ſ. viſum. auditum. guſtum. tactum. ⁊ olfactum ¶ Tercia natura leonis eſt ꝙ nunqꝫ dormit clauſis oculis ſꝫ ſemꝑ dormit oculis aꝑtis qn̄ dormit. ¶ Nota ꝙ autor merito ꝓmo determinat de natura leonis. qꝛ ſm̄ philoſophū in libro de aīalib⁹. leo eſt rex omniū animalium ⁊ ferarum

Sic tibi qui celſi reſidēs in culmine celi
Cū libuit tandē terrenā viſere ꝑtem
Vt genus humanū renouares crimīe lapſum.
Non penit⁹ notum fuit vlli demonioꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Viſcera marie tibi xp̄e fuere cubile
Et qui te genuit triduū poſt ſurgē fecit
Cum mortis vindex mortē crucis inde ſubires
Tu nos cuſtodes qui nullo tp̄e dormis.
Peruigil vt paſtor ne deuiat a grege rector.

¶ Hic autor ponit ꝯſequēter allegorias de natura leonis dicēs ſic. ſicut leo habitat in alto monte. ſic xp̄s ſpūalis leo habitat in ſummo celo. Vñ dr. Ego in altiſſimis habito Et ſicut leo cum deſcendit de monte delet veſtigia pedum ne venator reperiat ea. ſic xp̄s quando de celo deſcēdit in vterum virgīs marie glorioſe. vt redimēt genus humanum ꝑ incarnationem ſic occultauit ſe chriſt⁹ ꝙ nullus diabolorum nouit xp̄m eſſe filium dei aut natū ex maria ꝟgine. ¶ Secūda natura leonis ſic compatur chriſto quia ſicut leo poſt tercium diem ſuſcitat pullum mortuum. ſic poſtq̄ꝫ iudei crucifixerūt chriſtum iacuit mortu⁹ in ſepulchro vſ qꝫ in tercium diem. ⁊ tercia die reſuſcitauit eum pater ī diuinis per talem vocem Exurge gloria mea exurge pſalterium ⁊ cythara ¶ Tercia natura leonis ſic compatur xp̄o. Nam ſicut leo qñ dormit nunq̄ꝫ claudit oculos ſuos. ſic xp̄s nunq̄ꝫ claudit ocl'os miſericordie ſue. ſed ſemꝑ vigilat ⁊ cuſtodit nos vt peruigil ⁊ bonus paſtor. vt raptor id eſt diabolus nō rapiat aliquē de ſuo grege. Vñ pſalmiſta. Ecce non dormitabit neq̄ dormiet qui cuſtodit iſrael. Et in euāgelio Ego ſum paſtor bonus qui paſco oues meas corꝑe. ⁊ ꝓ ouibus meis pono animam meam. Item ſicut leo nunq̄ꝫ dormit clauſis oculis. ſic xp̄s q̄ꝫuis corꝑe in cruce dormiuiſſet. tamen vigilabat ſedens ad dexteram dei patris omnipotētis. ⁊ hoc mentaliter. vnde ipſe dixit. Ego dormiui. ⁊ cor meū vigilauit. Item notādum ꝙ leo onis. dicit̃ ab iſto verbo leo les lere. quod idem eſt ꝙ delere. in ſimplici tamen nō vſitatum. Nā ſicut leo delet alia animalia. ſic xp̄s delet omnes aduerſarios ſuos. ſcꝫ peccatores. Unde in euangelio. Ite maledicti in ignem eternum. qui vobis parat⁹ eſt ab origine mūdi. Item pſalmiſta. Sicut fluit cera a facie ignis. ſic periāt peccatores a facie domini. Item alibi. Vicit leo de tribu iuda. Item ſicut leo delet alia animalia. ſic xp̄s delet peccata ab adam nobis innata. Vñ Joh. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

¶ De aquila.

Eſſe ferūt aquilā ſup omne volatile p̄mā
Que ſe ſic renouat qñ ſenecta grauat.
Fons vbi ſit querit qui nunq̄ ſurgere deſit.
It ſup hūc celo ſitqꝫ ꝓpinqua deo
Tūc ſibi ſol ambas accēdit feruidus alas
Et minuit grandes alleuiatqꝫ graues
Tūc quoqꝫ caligo conſumit̄ igne ꝓpinquo
Quam cōfert oculis vita vetuſta ſuis
Mox ruit ꝛ liquidis ſe mergit fontis in vndis.
Vtqꝫ cadit nido ſic noua ſit ſubito
Eſt autem roſtꝝ quo capit̄ eſca rotundū
Vix valet ex aliquo ſumere pauca cibo
Sꝫ feriens petrā vel mordēs vt ſolet eſcā.
Os terit obliquū ſic capit inde cibum

¶ In hac ſecūda diſtinctiōe autor ꝓcedit metro p̄mo exametro et ſecūdo pentametro. ī qua autor ait de aquila ponēdo naturas eius. Et diuidit̄ p̄ñs pars in duas ptes. nam p̄mo ponit ſenſuꝫ hiſtoricum ſeu hiſtoriā de naturis aquile. ꝛ ſecūdo ponit ſenſum allegoricum ſiue allegoriam. ſecūda ibi. Eſt hō peccatis. ¶ Dicit ergo p̄mo ſic. Aquila eſt talis nature ꝙ quādo ſenecta grauatur. ſeu quādo eſt nimis ſenex. tunc ex inſtinctu nature noſcit ſe poſſe renouari. ꝛ q̄rit fontem q̇ nunq̄ꝫ ceſſat manare. q̄ aquila reperto fonte. incipit recte volare verſus nubes iuxta ſperā ignis. et tūc facit ꝯcuſſionem alarum ſuaꝝ ꝛ penne eius ex alarum cōcuſſione. per radios ſolares comburūtur. ꝛ oculi eius amittunt priorem caliginem. ꝛ illis alis combuſtis cadit iterato ad fontē a quo volauit. ꝛ ſic antique penne deſcendūt ab ea ꝛ creſcunt ſibi noue. Tūc ibi. Eſt aūt roſtꝝ. ¶ Autor ſubdit ſecūdam naturā aq̇le dicēs. ꝙ aq̇la habet qñqꝫ roſtꝝ nimis incuruatū ꝛ obliquū adeo ꝙ non poteſt comedere. ꝛ tunc vadit ad petram ꝛ roſtꝝ ſuū ꝑ ſe ſenio curuatū percutit cōtra eandem ꝛ mordet petram velut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

cibum. ⁊ ſic curuitas antiqui roſtri decidit ⁊ minuitur. ⁊ ſic ipſa iuueneſcit. ⁊ poteſt comedẽ. ¶ Notãdum circa primũ verſum vbi dicit. Eſſe ferũt ⁊c̃. ꝙ aliqui dicũt aliquam eſſe primam inter aues. quia primo creata eſt. Alij dicũt eam eſſe primam. nõ hoc modo. Sꝫ qꝛ nobilioꝛ ⁊ altiꝰ volat alijs auibꝰ.

Eſt homo pctis q̃ ſunt ab origie matris
Qualis adeſt aquila ſed renouatur aqua
Nubes tranſcẽdit ſolis ⁊ incẽdia ſentit
Mundũ cum pompis deſpiciẽdo ſuis
Fit nouus in chriſto itermerſus gurgite viuo
Deſurſum viuus fons fluit ille pius
Os terit obliquũ ꝑ verba precãtia chriſtũ
Qꝛ chriſtꝰ petra hic firmat apoſtolus iſta
Nam nouus ẽ panis ſuꝑ omnia mella ſuauis.
Panis id eſt xp̃s hic ſine fine cibus

¶ Hic autoꝛ cõſequẽter ponit allegoriam ſiue allegoricum ſenſum. dicẽs ꝙ ꝑ aquilam intelligit quilibet peccatoꝛ. ⁊ ſicut ſenectus eſt deformis ⁊ deſpecta. ſic peccatoꝛ deſpectꝰ ⁊ deformis eſt i oculis dei. Et recte ſicut ſenectꝰ grauat aquilam ſic pctã grauãt homis cõſciẽtiam. Unde d̕t Augꝰ. Inter omnes anime tribulationes nõ eſt maioꝛ tribulatio qꝫ cõſcientia peccatoris. Sicut igit peccatoꝛ eſt ſimilis aquile inueterate. ſed cum agit penitentiam renouat vt aquila. Unde d̕t pſalmiſta. Benedicat anima mea dominũ ⁊c̃. et ſequit. Et renouabit vt aquila iuuẽtus tua. Sic homo penitẽs ꝑ alas deſiderij tranſcẽdit nubes. id eſt illa q̃ ſurſum ſcꝫ celeſtia ſapit ⁊ cogitat deſpiciẽdo mũdum cum omnibus ſuis pompis. Iuxta cõſilium apl̃i dicẽtis. que ſurſum ſunt ſapite. ⁊ nõ que ſupra terram. tũc ſentit ſolis incẽdia id eſt gratiam ⁊ miſericoꝛdiam xp̃i qui eſt verus ſol iuſticie Et ille exurit quicq̊d in eo mali deſiderij fuerit ⁊ oculos caliginoſos illuminat Et ſicut aquila inueterata ab alto cadens in fontem cõtinue manantem ſe mergit ⁊ ita ſe renouat. ſic homo cadit de alto. id ẽ de ſuꝑbia ⁊ mergit ſe in fonte lachꝛymarꝫ per pñiam. Unde d̕t Iſidorus. lachꝛyme penitẽtis ꝑ baptiſmo reputãtur apud deum ⁊

ſic hō merſus in viuo lachrymaꝝ gurgite ꝗ ſcꝫ lachryme viuifi-
cant animam mortuam in pctīs merſis triplicit̃ hoc eſt ꝑ tria q̄
ad pn̄iam requirunt̃. ſcꝫ per cordis cōtritionem. oris cōfeſſionē
et opis ſatiſfactionem fit renouatꝰ in xp̄o. ¶ Item nota ꝙ ſicut
aquila percutiendo roſtrum antiquū ꝯtra petram idem deponit
ſic etiam pctōr percutiēdo ad petram qui eſt xp̄s ꝑ humiles orō-
nes ⁊ dep̄cationes cōfitendo pctā deponit os obliquū hoc ē pec-
catum ſic ꝙ poſt hoc valet capere cibum id eſt grām dei Unde ꝙ
per petram ſignificat̃ xp̄s oſtendit apoſtolꝰ. Petra autem erat
xp̄s. ſic ergo vetꝰ homo per pctm̄. iam nouꝰ effectus ꝑ pn̄iam co-
medit panem exiſtētem ſuauem ⁊ dulcem ſuꝑ omnia mella hoc
eſt corpꝰ xp̄i. ⁊ xp̄s eſt cibꝰ ſine morte hoc eſt dicē ꝙ qn̄cumqꝫ hō
vtit̃ hoc pane. i. corpe dn̄ico nō moriet̃ morte ꝑpetua. Unde in
euāgelio Ego ſum panis viuꝰ qui de celo deſcēdi. ſi quis mandu-
cauerit ex hoc pane viuet in in eternum. ¶ Item nota ꝙ adhuc
ſunt alique ꝓprietates ipſiꝰ aquile de quibꝰ autor nō facit menſi-
onem quas philoſophꝰ ponit in libro de animalibꝰ. Quaꝝ p̄ma
eſt ꝙ aquila ceteris volatilibꝰ altius volat. vidēs in aquis piſces
et lepores in ſiluis. Unde ſicut aquila ceteris volatilibꝰ altiꝰ vo-
lat. ita ſapiētia eſt altior omni philoſophia. Et ſic xp̄us etiam q̄
per aquilam ſignificat̃ in celo habitat. Un̄ ego in altiſſimis ha-
bito ⁊ thronꝰ meus in columna nubis Et ſicut aquila piſces vi-
det in aquis. ⁊ lepores in ſiluis. ſic xp̄s inſpicit ⁊ cognoſcit ſecre-
ta cordium. Un̄ ſalomon homo videt in facie. xp̄s autem intuet̃
cor. Jō etiā ioānes euāgeliſta in ſpē aquile deſcribit̃. qꝛ ipſe pre
ceteris ſecreta dei vidit quia dilectior fuit pre alijs deo. ¶ Se-
cūda natura aquile eſt ꝙ ipſa ꝓducit tm̄ tres pullos quos facit
inſpicere radios ſolares. ⁊ quicūqꝫ ſtabiliter nō inſpicit illos il-
lum proijcit ex nido tanqꝫ nō valētem. Sic etiam xp̄us qui per
aquilam ſignificat̃ habet tres pueros ſcꝫ triplices homiēs xp̄ia-
nos videlicet iudeos ⁊ gentiles. ⁊ quicūqꝫ iſtorum nō intuet̃ ſo-
lis radium ſtabiliter ⁊ diligēter. id eſt quicūqꝫ non habuerit fi-
dem in deum ſeu non firmiter crediderit duodecim fidei articulos
illam eijcit ex nido. hoc eſt regno celorum ipſum eternaliter con
demnando. ¶ Tercia natura ipſius aquile eſt ꝙ cum pulli
ſui creuerint ipſa volat ſuper eos dando eis exemplum volan-
di. et ſic nititur eos trahere ad volandum. Sic etiam quilibet
homo qui preeſt alijs exemplum bonum debet dare ſubditis vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

eos trahat ad cōſimile faciēdum. ¶ Item aquila dicit ab aqui-
los grece qđ eſt acucies latine. quia acuit roſtrum ſuū deponēdo
curuitatem eiꝰ Vnꝰ. Non auis eſt aquila volitās ſublimiꝰ vlla

¶ De ſerpente

Iam ſenex ſerpens nouus eſſe gaudet
Atqꝫ ieiunans macrum corpus perhorret
Pellis effeta tremit euacuata
Oſſa cum neruis ſola manent
Querit anguſtum lapidiſqꝫ foramen
Vix monens ſe venienſqꝫ tandem
Inde pertranſit ſpoliat carnemqꝫ vetuſtam
Quolibet riuos repetens aquaꝝ
Vt ſitim pellat euomit ille virus ante
In aq̄s ergo minꝰ hunc timebis abſqꝫ veneno
Si virum quēquam ſine veſte ſpectat
Longius ſerpēs vt ab igne recedit
Sꝫ vidēs illū qui fert amictū ſurgit in illū
Quem vir vt vincat ꝓſequiturqꝫ multū
Colligens corpus facit inde ſcutum
Verticis vero tenet vſqꝫ curā ne moriatur

¶ In hac tercia diſtinctiōe oñdit naturas ſerpētis. Et diuidit in duas. nam p̄mo ponit ſenſum hiſtoricū. ſcđo ponit ſenſum allegoricū ſeu allegoriā. ſcđa ibi Fonte q̄ ſacro. Dicit ergo p̄mo ſic ꝙ ſerpens hꝫ q̄ttuor naturas. p̄ma ē ꝙ qñ ſerpēs ſeneſcit pre nimio ſenio oculi eiꝰ caligāt. Et qñ vult iuueneſcē ieiunat q̄dragīta diebꝰ ⁊ ſic in tm̄ macerat ꝙ pellis eiꝰ efficit rugoſa ⁊ laxat per macerationem Poſt hoc q̄rit foramē artum ⁊ ꝑtrāſit illud ⁊ ſic dimittit pellem manere in foramīe ſic ꝙ iuueneſcit. Scđa natura ſerpētis eſt ꝙ cum patit magnam ſitim ad repellēdum eā vadit ad aquam anteq̄ꝫ tamē intrat aquam euomit omne venenū quod habet in corpe. Tercia natura ſerpētis eſt ꝙ dum videt ho

minem nudum illum fugit oīno ſꝫ dum videt hoīem veſtib⁹ in-dutum illum aggredit᷑. ⁊ quātum p̄t nitit᷑ inficere. Quarta natura ſerpētis eſt q᷑ qn̄ ꝑcutit᷑ vel timet inficī tūc plus cuſtodit caput q̄ꝫ totum corp⁹. Un̄ pro maiori defenſiōe cōponit de toto corpe ſuo ſcutum. Et in medio ponit caput exponēdo ſic totum corpus vt tm̄ ſaluificet caput qꝛ q̄ꝫdiu caput ſuū manet illeſum poteſt viuē qꝛ in capite ipſi⁹ eſt vita ſua

Fonte qui ſacro ſemel es renouatus
Denno ſi peccas tunc ſilicernus extas.
Ergo ſis ſemꝑ imitator anguis dū veteraſcis.
Sit cibus parcus vt minuātur artus
Unde cum mandis pauꝑes iuuabis
Penitens defle dn̄o quoqꝫ ſepe dic miſerere
Signat hunc callem lapidis foramen
Signat ⁊ xp̄m petra nanqꝫ ꝑ ipſum:
Fit nouus quiſqꝫ capit atqꝫ vitā ſine carētem
Cuius ad excelſum veniendo templum
Ut bibas ſacꝝ beatumqꝫ verbum
Euomas ꝑmū qđ habes nociuū corde venenū
Cordi ſunt ire magis angue nociue
Et velut matres odium creantes
Corde ſunt rixe bone non amice inuidieqꝫ
Corde cōceptis furijs ſuperbis
Et coequales ſuperoſqꝫ cōtemnis venenis
Plena ſunt iſtis alijſqꝫ multis corda
Corde manet fraus ⁊ cupiditas vbiqꝫ
His quidem purus quaſi veſte nudus
Demones anguis tipicus fugabis
Noctis vt cecas reprimit tenebras orbita ſolis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Sed tamē magnas patiete pugnas.
Atqꝫ dum viues in agone viges autoꝛ
Unde ſerpētem imitare prudēs verticis
Uis nouam vitam ſine fine dignam.
Sempꝫ illeſum caput eſt habēdum
Hocqꝫ caput dico qḋ habes in principe chriſto

¶ Hic aurot ponit allegoꝛiam ſeu ſenſum allegoꝛicum de ſerpē te aut de natura ſerpētum dicēs ſic. ꝙ per ſerpētem deſignatur peccatoꝛ. qui dum deſiderat innouari debet ad modum ſerpen- tis ieiunare quadꝛaginta dieb⁹ coꝛpus ſuū ſic caſtigādo debet eti am quādo reficit coꝛp⁹ ſuum eſſe memoꝛ paupeꝝ. deinde debet q̄ rere petram. id eſt xpum vel ſacerdotem ei⁹ loco xpi poſitum cui cōfiteatꝛ omnia peccata ſua. ſic ergo tandē ſit partum foramē la pidis. quādo pnam in coꝛdis cōtritione agit atqꝫ erubeſcētiam in petōꝝ ſuoꝝ ꝯfeſſione ſuſtinet. ꝛ ſtrictam viam in opis ſatiſfa- ctiōe tenet. Et iſte ſerpēs relinq̇t pellem antiquam ꝛ prauam vi tam. fitqꝫ nou⁹ in xpo ꝛ ꝑ hāc vitam req̇rit vitam eternam. Uñ domin⁹ in euāgelio. Arta eſt via q̄ ducit ad vitam ꝛ pauci ꝑam- bulāt eam. Item paul⁹. Arta eſt via q̄ ducit nos ſurſum. plana vero ꝛ ſpacioſa q̄ ducit ad infernum. ¶ Item ſicut ſerpens euo- mit virus ſeu venenum quādo vult bibere aquam. ſic homo qui vult ire ad audiēdum miſſam vel ꝟbum dei ꝑ qḋ ſitis id eſt ꝟtu tum ignoꝛātia depellitꝛ debet prius euomē coꝛdis venenum qḋ multum eſt impeditiuū ſicut eſt ira q̄ generat odium veluti ma- ter filium. Uñ catho. Ita odiū generat. ꝛ ideo ira eſt mater odij qꝛ ſicut mater educit filium. ſic ꝛ ira fouet ꝛ innouat odiū. Eſt em̄ odium ira inueterata. Sed ira eſt ebulitio ſanguis circa coꝛ ſcḋm philoſophum. Sꝫ ſm Iſidoꝝ. Ira eſt impet⁹ animi recte diſcretionis impediēs iudicium. Uel aliter ſm alios. Ira eſt ve hemēs paſſio cum appetitu vindicte. ſic etiam rixas ſuꝑbiam et alia huiōi peccata. vocat hic autoꝛ venena. ſicut em̄ coꝛp⁹ vene- no intoxicatꝛ. ſic aīa peccatis inuoluta eterna moꝛte damnatꝛ.

Nota ꝙ in ꝓpoſito nō debet intelligi dictū autoꝛis de omni ira ſꝫ tantumodo de ira ꝑ vicium. Uñ nota ꝙ duplex eſt ira. ſcꝫ ira per vicium ꝛ ira ꝑ zelum Uñ ira ꝑ viciū eſt qñ quis iraſcitꝛ intē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

7

dens facē vindictam rōne vel iudicio rōnis nō ꝑdiſcernēte Sꝫ
ira ꝑ zelum eſt quādo q̇s iraſcit̃. vel iratam faciem ꝑtendit iudi-
cio rōnis ꝑcedente. Et de tali ira d̾r in pſalterio Jraſcimi ⁊ noli-
te peccare. ¶ Jtē ſicut ſerpēs fugit nudū hoīem. ⁊ veſtitum ni
tit̃ ledere. ita ꝑmꝰ homo in paradiſo. videlꝫ cum nudꝰ erat. omni
malo eum diabolꝰ timuit. Et poſtq̄ꝫ ꝑ malam ſuggeſtionem de-
ceptꝰ fuit acceſſit eum ⁊ momordit ipm̄ ꝑ pctm̄. Sic diabolꝰ an
tiquꝰ ſerpēs hominem nudum a pctis ⁊ emūdatum a vicijs fu-
git ⁊ veſtitum pctis ledit inquātum ꝑt morte et̃na. Nam ꝓpte
rea recte d̾t autor ſicut radij ſolares fugāt vmbroſitatem noctis
ſimili modo hō mūdꝰ a pctis fugat a ſe demonem. attamē opor-
tet ipm̄ adhuc hr̄e puguas ⁊ diuerſas tribulatiōes ꝑ totam vitā
tanq̄ꝫ homo certās in agone Vn̄ iob. Militia ē vita homis ſuꝑ
terram. Et alibi. Qui legitime certauerit coronabit̃. ¶ Jtē ſer
pēs totum corpꝰ ſuum exponit leſioni vt caput obtineat illeſum
ad finem ne moriat̃. Sili modo debet ⁊ vtiq̄ꝫ tenet̃ vnuſq̇ſq̄ꝫ xp̄i
anꝰ totam vitam tꝑalem exponē ꝓ capite. i. ꝓ xp̄o. Vn̄ xp̄us eſt
oīm xp̄ianoꝝ caput. ⁊ xp̄iani ecōtra ſunt membra ipſius. ſi ergo
aliq̇s vellet impugnare fidem xp̄ianam hō xp̄ianꝰ deberet expone
re totum corpꝰ ꝓ capite. ⁊ potiꝰ mori q̄ꝫ xp̄um denegare. Multi
em̄ ſanctoꝝ mortui ſunt ꝓ fide. ſꝫ eternam receperūt retributio-
nem. ¶ Nota ꝙ adhuc ſunt alie nature ſerpētis quas ph̄us in
libro de animalibꝰ recitat. Quaꝝ vna eſt ꝙ ſerpēs habet linguā
diuiſam ad modum duoꝝ digitoꝝ quod ſic exponit̃ allegorice.
Aliq̄ ſunt homīes duas līguas habētes qui ſcꝫ in p̄ntia aliquo-
rum loquūtur bona. ⁊ in abſentia eorūdem de ipſis loquūtur ma
la detractorie. ⁊ iſti bilingues veluti ſerpētes vitādi ⁊ fugiendi
ſunt nec in aliquo credendi. ¶ Jtem alia natura ſerpētis eſt ſcꝫ
ꝙ quādo aliq̇s dormit in campo aperto ore illiꝰ os intrat. Cuiꝰ
ratio eſt quia ſerpēs frigide eſt nature ⁊ anhelitus homis eſt cali
dus. ergo quātum poteſt nitit̃ appropinquare anhelitui homīs
et inueniēs tunc os apertum intrat ipſum. Sic homīes aliqui
quādo audiūt aliquem predicātem aut docētem in ꝟbis ipſiꝰ ca-
piunt eum reprehēdo verba ſua.

¶ De formica

Exemplū nobis prebet formica laboris.
Quādo ſuo ſolitū portat in ore cibum

Inq3 ſuis factis res monſtrat ſpūales
Quas q2 iudeus nō amat inde reus.
Vt valeat brume fieri ſecura future
Dum calor in terra nō requieſcit ea
Noſq3 laborem⁹ frēs dum temp⁹ habem⁹
Securi fieri tempore iudicij
.ſ. formica .i. grana .i. colligit .i. īuenit .i. gna ordeacea
Hec frumenta legit ſi comperit ordea ſpernit
Tuq3 nouam legem collige nō veterem
Sed ne de pluuijs aſperſum germinet vdis
Aut id ne pereat eſſe quod hec nequeat
Granū quodq3 legit prudēs formica bipartit
Hoc eſt qd binas lex habet vna vias
Que terrena ſonat ſimul ⁊ celeſtia donat
Nunc mētem paſcit ⁊ modo corp⁹ alit.
Nos vt lex repleat famis formido recedat
Tempore iudicij quod ſimile eſt hyemi

¶ In hac qrta diſtinctione autor determīat de naturis formice. Et diuidit' iſta ps in tres ſm q tres ponit naturas formice. ſecūda ibi Hec frumēta legit. Tercia ibi Sz ne de pluuijs. Pria pars adhuc in duas. nam pmo ponit hiſtoriā. ⁊ ſecūdo allegoriā ſcda ibi Noſq3 laborem⁹ ¶ Et dt pmo ſic q formica dat nobis exemplū laborandi in eo q portat cibū ſuū in ore ei⁹ in eſtate aſſidue laborādo vt in hyeme ſit ſecura ⁊ ī ſuis geſtis ſiue factis mōſtrat res ſpūales qs res q ſequit' ſaluabit'. ⁊ q2 iude⁹ ipſas non ſeq̄tur nec amat. re⁹ eſt eterne dānatiōis. Tūc ibi Noſq3 laborem⁹ Autor ponit allegoriam de iſta pma natura formice. dicēs qūo formica p ſuas naturas dat nobis exemplū viuēdi prudenter. ⁊ qūo ſuis factis res oñdit ſpūales. vñ debem⁹ formicā ſequi ſicut eīm ipſa tpe eſtiuali laborare nō ceſſat ſ3 grana colligit vt in hyeme ſit ſecura, aut etiam ne fame pereat num nō pt laborare. ſic ɔſilī

mō hō dꝫ laborare ī tꝑe grē. h̓ ē in pn̄ti vita bn̄faciēdo. vt ī hye
me. ſ. poſt mortē qn̄ īſtat tꝑs iudicij final' nō ꝑeat fame. h̓ eſt nō
dānet. vn̄ ſapiēs Vſqꝫ q̄ piger dormis. ſurge de ſomno ⁊ vade ad
formicā ⁊ diſce ſapiaꝫ q̄ parat ī eſtate eſcā. ⁊ ꝯgregat ī meſſe cibū
quē comedat ī hyeme. Sic ḡ tu hō nō debes ceſſare ab oꝑe bono
dū viuis. ſi eñ neglexeris adeſt tibi hyems in q̄ nō potes oꝑari ⁊
fiet tibi ſicut ꝟgibꝰ fatuis. q̄ oleū ſecū ſumē neglexerūt. a prudē
tibꝰ ꝟo rogātibꝰ oleū q̄ eis negauerūt Sil'r etiā ſic diues q̄ in vi
ta hac induebat̄ purpura. ⁊ epulabat̄ q̄tidie ſplēdide neglexit bn̄
facē Nūc āt in īferno ſepultꝰ. gutta aq̄ negat̄ ſibi Jtē dt ſalomō
Qui ociat̄ in eſtate mēdicabit ī hyeme. h̓ eſt in nouiſſiō die iudi
cij. ⁊ nō dabit̄ ei. ¶ Nota autor intēdit h̓ nos ducē ad oꝑa ꝟtu
oſa dū viuimꝰ. vn̄ ꝑ eſtatē intelligit̄ vita. ⁊ ꝑ hyemē mors ītelli
git̄. Dicit eñ grego. in q̄dā omelia ſuꝑ illo euā. Sil'e ē regnum
celoꝝ decē ꝟgibꝰ Nos ḡ frēs kmī ſollicite iſta cogitemꝰ ne nob ī
vacuū tꝑa fiāt ⁊ q̄ramꝰ bn̄ viuē qn̄ ꝯpellimur de corꝑe exire Me
mētote q̄d veritas dicat orate ne fuga vr̄a fiat hyeme. ⁊ ſabbato
perlegis mādata qm̄ ī ſabbato ābulare nō licet. hyēs q̄ꝫ ad ābu
landū etiā eſt īpedimētū. qꝛ greſſus ābulātiū aſperitas frigoris
cōſtringit. ait ḡ Orate ne fiat fuga vr̄a hyeme ⁊c̄. acſi aperte di
cat videte ne tunc q̄ratis pctā vr̄a fugē qn̄ nō licet ābulare. id er
go tēpꝰ q̄ fugē nō licet. mō cogitari dꝫ dum licꝫ. Jlla igit̄ hora
nr̄i exitꝰ eſt metuēda Jſta redēptoris nr̄i ammonitio. an̄ oculos
nr̄os mētales ſꝑ ponēda q̄ ait. Vigilate itaqꝫ. qꝛ neſcitis diem
neqꝫ horā q̄ dn̄s veſter venturꝰ ſit. Tūc ibi. Hec frumēta legit.
Hec eſt ſcd̓a ꝑs in q̄ autor ponit ſcd̓am naturā. formice. ⁊ diui-
dit̄ iſta ꝑs in duas. nam p̓mo ponit hiſtoriā. ſecūdo allegoriam
ſubiungēdo. ſcd̓a ibi. Tuqꝫ nouam legē. ⁊ legant̄ ꝑtes ſimul Et
dicit autor ſic. Scd̓a natura formice talis eſt. dum formica ad
meſſem tēdit colligēdo grana ī foramē ſuū. ſpernit grana ordea
cea. q̄ aſꝑa ſunt nec nature ſue ꝯueniētia. Grana ꝟo triticea col
ligit q̄ ſuauia ſunt. ſic hō diligē debet ſacra ꝟba. q̄ aīe ſue ꝓſunt.
Sicut eñ granū in t̄ra ſemiat̄ Jta ꝟbū ſacꝝ ⁊ euāgelicū in cor-
dibꝰ fideliū ſeminet̄. ⁊ debet hō fugē grana ordeacea. hoc eſt mala
oꝑa. q̄ aīe ſue obſunt. vn̄ merito ꝑ ḡna intelligit̄ ſacra ſcp̄tura. ꝑ
cauernā ꝟo meōria. ⁊ mēs hoīs in q̄ ḡnū. i. ſacra ſcp̄tura obſuat̄
Jtē ſic hō reprobare dꝫ malū eligēdo bonū. vt antiquā legē quā
iudei ſeruauerūt ⁊ ſeruāt ſpernat. legē autē nouā ſeruet. Eandē

vita ⁊ ope ſequendo. Nota ꝙ lex antiq̄ erat figura noue legis. ⁊
lex noua eſt figuratum. Veniēte figurato ceſſat figura figurati.
Item ſi figura alicuiꝰ rei eſt bona ⁊ ſeruat̄ tūc multomagis debet
ergo ſuari figuratum. qꝛ meliꝰ vnde Paulꝰ. ſcd'a ad corintheos
tercio caº. dicit ſic Lr̄a occidit ſpūs autem viuificat. vbi ꝑ lrām
intelligit̄ antiq̄ lex. ſiue antiquū teſtamētum. ⁊ ꝑ ſpūm intelligi
tur noua lex. ſiue nouū teſtamētum. Tūc ibi. Sꝫ ne de pluuijs.
Hec eſt tercia ꝑs in q̄ ponit̄ tercia natura formice Et diuidit̄ in
duas ꝑtes. Nam ꝓmo ponit hiſtoriam. ⁊ ſecūdo poīt allegoriā.
ſcd'a ꝑs ibi. Hoc eſt qd' binas. legant̄ ꝑtes ſimul. ⁊ ē ſnīa tal'. ꝙ
tercia natura formice ē. poſtq̄ꝫ ſpreuerit grana aſꝑſa ⁊ collegerit
grana ſuauia in ſuū antꝝ. tūc vnūqd'qꝫ granoꝝ diuidit ī duas ꝑ
tes ad finē. ne grana collecta ex madefactiōe pullulēt vel putre/
fiāt. ſic ꝯſili mō vna lex. ſ. noua diuidit̄ in duas vias vna via eſt
diligē xp̄m. ⁊ illa paſcit aīam. Alia via noue legis q̄ ſonat terre/
na. ē diligē ꝓximū. Si g̊ noua lex h̄ mō non diuideret̄. tūc xp̄m
diligēmꝰ ⁊ nō ꝓximū vel ecōtra. ¶ Nota ꝙ ille textꝰ Que terre
na ſonat. adhuc alit̄ p̄t exponi ſcꝫ vna lex cōtinet duas ꝑtes vel
vias. Tum eni̅ docet q̄ ad t'rena ꝑtinēt. tum q̄ ad celeſtia vt poſ
ſis dinoſcē q̄ ſit huiꝰ mūdi gl'a. ⁊ q̄ celeſtis ⁊ hac ꝯſideratiōe vniꝰ
et etiā alteriꝰ ſic ambules ī hac vita. vt nō amittas eternā ¶ Itē
nota ꝙ adhuc ē alia natura formice quā autor h̄ non ponit. ſ. ꝙ
recta via ſolet īcedē ad meſſem. ſic q̊libet xp̄ianꝰ etiā dꝫ incedē ꝑ
ꝟtutes. ne int̄dū declinet ad vnā ꝑtē. ſ. defectū. nec ad aliā. ſ. ha
būdantiā. ſꝫ dircē ꝓcedat. Itē nota ꝙ a foros grece qd' ē ferre la
tine. ⁊ mica. ce. dr̄ formica q̊dā ꝟmis. q̄ſi terēs micas annone.
vel dr̄ a voro as are. ⁊ mica ce. qꝛ micas farris vorat. ⁊ terebrat
ne germiet. ⁊ hoc formicetū ti. ꝓ eodē. i. locꝰ formicaꝝ. ⁊ formi
cius a. um. ⁊ formicariꝰ a um. i. ad formicas ꝑtinēs.

¶ De vulpe

Lena dolis multꝫ vocitat̄ ſubdola vulpes
Hanc fugit agricola nā capit altilia
Sin habet illa famē qꝛ deſunt inuenit artē
Qua ſibi cantātes prendere poſſit aues.
In terram ſciſſam ſe tēdit rictūqꝫ ſupinum

Et quaſi ſit mortua flamina nulla trahit
Cornix aut ater coruus putat eſſe cadauer
Inſidet vt comedat morſibus excoriat
Illa leuis ſurgit ſubitoqȝ volatile ſumit
Dentibus et triſtem reddit edendo necē.

¶ In hac quinta diſtinctiōe autor determīat de quinto aīali qđ dicit᷑ vulpes. Et diuidit᷑ iſta ꝑs in duas. nam ꝓmo ponit naturas vulpis. ſecūdo ponit allegoriam eiuſdem. ſcđa ꝑs ibi. Jn̄ tenet duplam. Prima adhuc in duas. nam ꝓmo ponit intētum. et ſecūdo exequit᷑ ibi. Sin habet illa famē. Dicit ergo ꝓmo ſic. ꝙ vulpes eſt aīal fraudulētum quam agricola odit. qꝛ capit altilia. ⁊ ſi patit᷑ eſuriem. eo ꝙ ſibi deſunt altilia ꝑ naturam inuenit artem ⁊ dolum. qua arte valeat comp̄hendere aues. ſcȝ vadit ad locum vbi aues ſolēt cōgregari ꝓpter cadauera ⁊ extēdit ſe iacēdo ſupra dorſum veluti mortua. nō trahēdo anhelitum. Cornix autem vel coru⁹ vidēs ipſam ſic iacere. eſtimat cadauer eſſe. ⁊ accedens ad eam nititur comedere vulpem. vulpes vero percipiēs approximationem corui. cito ſurgit ⁊ capit ipſum. ¶ Nota ꝙ adhuc ſunt alie nature vulpis. Prima eſt. ꝙ vulpes gallis ⁊ gallinis eſt maxime inimica. Solet em̄ quādo adeſt eis videns eos cantātes rapere per collum. ¶ Item alia eſt natura ei⁹. ꝙ raro currit in via ſed ſecus viam. ¶ Item alia eſt natura ei⁹. quando nō poteſt canem effugere ſeu euadere. tūc cadit ante eum. ⁊ incipit cum eo ludere. ac ſi eſſet canis. ⁊ ſi canis ludere nō velit. ſȝ eā capere ſeu mordere. tūc vulpes tegit collum ⁊ guttur ſuū cū cauda ſua. Cum igit᷑ canis putat eam cape per guttur. capit eā per caudam ei⁹. nihil retinēs niſi crines caude. ⁊ ſic vulpes effugit et euadit. Alia natura vulpis eſt quando cadit in p̄cipicium aliqđ. ex quo nō eſtimat ſe poſſe euadere. mordēdo amputat ꝓpriū pedem. ⁊ ſic trib⁹ pedibus tm̄ recedit ⁊ euadit. Jſta autem vltīa natura ſeu aſtutia vulpis ad bonam ſignificationē interp̄tat᷑. et accipit᷑ ſic. videlȝ vt ī euan. dicit᷑ Si man⁹ tua vel pes tu⁹ ſcādalizat te ꝓijce a te. melius em̄ eſt vna manu vel vno pede intrare regnū celoꝝ. q̄ȝ duobus pedib⁹ vel manibus ire in gehēnam. Jn alijs autem dolis iſtius aīalis ſignificat᷑ nobis varia ⁊ diuerſa deceptio hoīm ꝑfidoꝝ ⁊ etiam diaboli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

VNde tenet duplā quā ꝓdeſt noſce figurā.
Eſt zabulo ſimilis par aliqn̄ viris
Mortuꝰ eſt vere qui mortē fecit habere
Nos ⁊ diſſimilat ꝙ mala nō faciat
Cuius edit carne qui rem facit oris inanē
Hoc eſt peccatū quodlibet atqȝ malū
Quē tūc deglutit cum ſecū ad tartara ducit
Demon ab inſidijs vulpecule ſimilis
Et cum fraude viri ſunt vulpis noīe digni.
Quales hoc oēs tpe ſunt homines
Fantes ore bona ſȝ mala corde gerūt
Herodeſqȝ fuit qui xp̄m querere iuſſit
Credere ſe ſimulās perdere diſſimulans

¶ Hic autor ponit allegoriam ipſiꝰ vulpis. ⁊ diuidit iſta ꝑs in duas ꝑtes ſm̄ ꝙ autor compat naturam vulpis dyalogo primo modo. ſecūdo autem modo compat ipam fraudulētis viris. ibi. Et cum fraude viri. Legant tamē ꝑtes ſimul. ⁊ eſt ſn̄ia talis. ꝙ vulpes habet duplicem figuram. hoc eſt duplicem allegoriam. quam ꝓficuū eſt ꝯgnouiſſe. Eſt em̄ vulpes aliquā do ſīlis diabolo. ⁊ aliqn̄ viris fraudulētis. Tūc ibi. Mortuꝰ eſt vere. Comparat autor p̄mo vulpem diabolo dicēs ꝙ diabolꝰ qui induxit nob mortem dum p̄mi parētes ex eiꝰ ſuggeſtiōe. trāſgreſſi ſunt mandatum. in hoc ꝙ comederūt de ligno vetito mortuꝰ eſt. hoc ē ſuperatꝰ ſcȝ dum dominꝰ noſter ieſus xp̄s in ligno crucis moriebatur. ⁊ ſic mortuꝰ eſt ille q̇ fecit nos habere mortem. hoc eſt q̇ poſuit nos in viā damnatiōis eterne. ꝑ pctm̄ ade. ⁊ iſte diabolꝰ adhuc diſſimulat. ꝙ nos nō temptat. vn̄ recte ſicut vulpes fingēs ſe mortuam p̄ponēs auibꝰ carnem ſuam decipit aues ſic diabolus preponēs homibꝰ vitam lōgam delectatiōes mundi. ⁊ pctoꝝ. ⁊ fortitudinem corꝑis q̄s homo putās ſe debere implē fraudulent rapit ip̄m ad infernū. Tūc ponit ſecundam ꝯparationem vulpis ad homies fraudulētos. ibi. Et cum fraude viri. dicēs ꝙ homines fraudulēti ſunt digni comꝑari vulpi. quales homies com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

mmnſter nūc ſunt. Dicūt em̄ oꝛe bona. ſ; in in abſentia homīs dicūt mala ⁊ ſcādala. Subdit ꝙ herodes fuit vnus de iſtis q̇ ſimulāt ſe credere ⁊ diſſimilauit ſe xp̄m velle occidere. cuiꝰ tamē oppoſitum diu in corde habuit. nam tribꝰ magis venientibꝰ in hirlm̄ dixit ad eos. Ite diligēter inquirētes de puero. ⁊ cum reuerſi fueritis renūciate mihi vt ego veniēs adorem eum. ¶ Item nota ꝙ autoꝛ noſter rep̄hendit vicium detractiōis. vn̄ detractio ſcd̄m beatum Auguſtinū eſt quicq̇d mali retro dicit̄ de ꝓximo. ſine intentiōe emēdationis. vel euitādi vicium. hoc vt quibuſdam videt̄ aliquādo ex ocioſitatis vicio. aliq̄n vero ex veneno inuidie naſcit̄. ſed quecūq; ſit mater filia eſt neq̇ſſima ex qua q2 neſcit manē ſterilis ꝓcedit pſepe multimodo ꝓles iniq̇tatis. Vn̄ nota ꝙ detractio valde euitāda eſt. q2 eſt filia ſupbie. ſicut em̄ ex eleuatione vniꝰ partis ſtatē ponit̄ depreſſio alteriꝰ. ⁊ ſicut ex impetu venti fit diſcooptio domꝰ. ſic etiam ſupbꝰ detrahit alteri ne equet̄ ſibi. Vnde Jacobi. iiij. Humiliamī in ↄſpectu dei ⁊ exaltabit vos Nolite alterutꝝ detrahē frēs. Item detractio eſt ſoroꝛ inuidie. ſicut em̄ homo multum vidēs vel a lōge videns detrahit quātitati rei minorem iudicādo. vel baculum in aqua fractum opinādo. ſic inuidꝰ qui vidit bonum alteriꝰ detrahit ſibi. vn̄ xp̄s de iudeis ait. ꝓ eo vt me diligerēt detrahebāt mihi. Item detractio eſt ancilla iracūdie. ſicut canis iratꝰ mordet alium. vn̄ nu. decimo tercio. quare nō timuiſtis detrahē ſeruo meo moyſi dixit dn̄s ad aaron ⁊ mariam iratos ↄtra moyſen. Item detractio eſt domeſtica auaricie. ſicut mercatoꝛ detrahit alteriꝰ mercibꝰ cupiditate vēdendi. Item detractio eſt aduocata accidie. ſicut piger ad diſcendum. doctoꝛi detrahit vel doctrine. ⁊ piger ad eundum detrahit vie. Item ꝓ vocabulis notādum. ꝙ a doleo es ere. dicit̄ dolꝰ li. eq̇uocū Verſus. Eſt dolꝰ equiuocū dolus eſt prudētia vel fraus vel dolus dicit̄ a deludo is ere Jn̄ doloſus a ū. i. vicioſus vel fraudulētꝰ Dolus autem componit̄ ⁊ dicit̄ ſubdolus. i. latēter doloſus. ⁊ dicit̄ quaſi ſubtꝰ habēs dolum. Item vulpes vulpis ē q̇ddam aīal fraudulētum volubile pedibꝰ raro rectis itineribꝰ ꝓcedens. ⁊ dr̄ a v̄bo voluo is ere ⁊ pes pedis Jn̄ vulpecula diminutiuū. Item ereos grece eſt raro latine Jn̄ corium rij. materia vn̄ fiūt calcij ocree ⁊ cōſimiles. vnde Corrigias coreo dabo lōgas ex alieno Jn̄ decorio as are. ⁊ excorio. i. coriū alicui auferre. vn̄ Excoriare cotem totꝰ mundꝰ neq̇t vnam. Itē cadauer dicit̄ ꝑ ethio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

logiam ſillabalem. q̄ſi caro data ꝯmib⁹ Jtem zabul⁹. i. diabolus et interp̄tat̄ contrari⁹. qꝛ bonis cōtrariat̄. Jn̄ zabolin⁹ a um id ē diabolic⁹. Jtem ab iſto aduerbio ſimul venit ſimulo as are. i. fal ſe fingē. ꝛ ꝓꝑe fingere ſe ſcire qđ neſcit. vel eſſe qđ nō eſt Jnde ꝑ cōpoſitionē diſſimulare. i. negare ſe ſcire qđ ſcit. vel nō eſſe qđ ē

De ceruo.

Ceru⁹ habere duas naturas atqꝫ figuras.
Dicitur a phiſio qui docet inde logo
Nāqꝫ ſuis grandes cū narib⁹ extrahit angues
De caueis terre de latebris ve petre
Quos vorat ac tetro mox feruefcēte veneno.
Eſtuat ad liquidas ꝑgere fontis aquas
Quas cum forte bibit his plen⁹ toxica vincit.
Se iuuenemqꝫ facit cornua quādo iacit
Nos quoqꝫ cū priſci ſerpētis fraude reuict⁹
Virus cōtrahim⁹ vrimur ꝛ facibus.
Hec tibi luxuriam ꝓfert odiumqꝫ vel irā
Aut etiam nimiam eris auariciam
Ad fontem viuū debem⁹ currere xp̄m
Qui cum nos mūdat ſumpta venena fugat
Et ſum⁹ his demptis iuuenes factiſqꝫ beati
Que quaſi cornua ſunt cū miſeros faciūt
Cornua ſunt onera que cerui vertice portāt.
Sed nō dedecori deinde videtur haberi

In hac ſexta diſtinctiōe autor ponit naturas cerui. Et diui-dit in duas ꝑtes. ſm q᷑ due ſunt nature cerui. ſecūda ꝑs ibi. Et fluuios tranāt Prima ꝑs adhuc in duas. nam ꝑmo ponit hiſto riam. ꝛ ſecūdo allegoriā. ſcđa ꝑs ibi Nos quoqꝫ cū priſci. Et dt primo ſic. q᷑ ꝑma natura cerui talis ē. Ceru⁹ querit antꝛ alicu-ius ſerpētis. ſerpēs aūt latet ꝛ abſcōdit ſe in cauernis terre. vel in foramib⁹ petre. ꝛ hoc ꝓpter hyemis frigus. quia frigidiſſime

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

nature eſt. ⁊ ꝓpter ceruū quem fugit tanq̄ꝫ validum inimicum ceruꝰ ergo antro inuento vadit ad aquam, ⁊ tm̄ ſumit de aqua ꝙ replet. ⁊ tūc rediēs emittit aquam bibitam in antrum ſerpētis. ſerpēs autem intēdit exire antꝝ. ſꝫ ceruꝰ ꝑ nares attrahēs deuorat ſerpētem. cuiꝰ veneno percepto emittit eum. prius tamē ſitire incipit vltra modum. ⁊ ergo tūc deſiderat fontes aquaꝝ ad q̄s veniēs iterum replet ſe. ⁊ poſt hoc euomit aquam ſimul cum veneno. Etiam tūc deponit cornua eius grandia. ⁊ grauia. Et iſto modo renouat̄ ceruꝰ. ⁊ iuueneſcit Tūc ibi. Nos quoqꝫ cū priſci ¶ Autor ponit allegoriam prime nature cerui dicēs autem ſic Qꝫ ſicut ceruꝰ ſitit veneno ſerpentis. percepto currendo ad fontes ⁊ ſe renouās ſcd̄m quod dictum eſt. ſic homo deceptꝰ fraude ſerpētis antiqui. i. diaboli cōtra venenum hoc eſt peccatum ſciꝫ luxuriam vel iram que generat odium aut auariciam. aut aliud peccatum mortale. Tūc homo more cerui debet ad xp̄m currere qui ſua gratia indeficiēte eſt viuꝰ fons ⁊ agere veram penitētiam et euomere in cōfeſſione peccata cōtracta. que cornibꝰ ſunt ſimilia. quādo miſeros peccatores mole. hoc eſt pondere peccatorum premit. Abiectis igitur peccatis homo fit iuuenis ⁊ beatꝰ Tūc autor cōſequēter in littera ſubdit ibi. Cornua ſunt onera ¶ Qꝫ ſicut cornua ſunt onera ceruorum. ſic peccata ſunt onera miſerorum. ſed eſt in hoc diſſimilitudo. qꝛ cerui nō portāt cornua in decus aut ſcādalum. ſicut peccator peccata ſua. ¶ Item ꝑ cornua cerui intelligē poſſumꝰ bonum opus. qꝛ ſicut ceruꝰ per cornua ſe defendit. ita homo debet ſe defendere a diabolo ꝑ bona opa ſiue facta. Preterea ꝑ cornua intelligi poteſt cuiſlibet hominis ſuperbia. quia ſicut cornua cerui nullum inferunt ei honorem. ſꝫ onus multum nociuū. ſic ſuꝑbia nihil boni vel honoris infert homini. ſed mortem eternam.

ET fluuios tranāt parit̄ terrāqꝫ ꝑgrāt
Longius ⁊ pergūt paſcua q̄n petūt
Portāt ſuſpēſum gradiētes ordine mentū
Alter in alteriꝰ clunibꝰ impoſitis
Hunc retinēt vſum ſi ſint in ordine centum
Sed qui precedit feſſus ad ima redyt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Sic ſe vertētes cuncti mutuoqꝫ ferētes
Nullo deficiūt ſicqꝫ viam peragūt
Per tales mores alienos ferre labores
Cum pietate mouēt ſicqꝫ iuuare docēt
Sic lex eſt xp̄i noſtri complenda magiſtri
Cuius qui faciat paſcua ⁊ inueniat

¶ Hic eſt ſcd̄a pars in qua ponit ſecundam naturam cerui. Et diuidit̄ in duas ꝑtes. nam p̄mo facit hoc. ⁊ ſecūdo ponit allegoriam. ſcd̄a ꝑs ibi. Per tales mores. Et d̄t p̄mo ſic. ſcd̄a natura cerui eſt ſcꝫ dum cerui paſcua querūt tūc cōtingit eos aliqn̄ per aliquem fluuiū natare ⁊ in natiōe talē obſeruāt modū ⁊ ordinē ꝙ oēs ordinate ꝓcedūt ſcꝫ vnꝰ poſt alium etiā ſi centū fuerit, in ordie vnuſquiſqꝫ ceruoꝝ ponit os ſuū ſuꝑ femur cerui p̄cedentis et dum ceruus anterior feſſus eſt tunc retrocedit ⁊ ponit os ſuū ſuꝑ femur cerui vltimi ⁊ iſto modo omnes cerui ſe vertūt ⁊ mutuo ſe portāt ⁊ iter eoꝝ ꝑficiūt ſic ꝓcedēdo nec aliqui eoꝝ deficiunt. Tūc ibi. Per tales mores. ¶ Autor ponit allegoriam dicte ſecūde nature dicēs ſic. recte ſicut ceruus ſubleuat debiliorem cornu. ſic homies fortiores ſubleuare debēt debiliores. ⁊ diuites debent pauꝑibꝰ in eoꝝ neceſſarijs ſubuenire ſic adimplēda eſt lex xp̄i. cuiꝰ legem ⁊ p̄cepta qui adimpleuerit ad celeſtem pacem ꝑueniat vbi vite ſunt paſcua. Unde d̄t apl'ſ. Alter alteriꝰ onera portate. ⁊ ſic adimplebitis legē xp̄i. Un̄ onus alteriꝰ portare nihil aliud eſt q̄ꝫ miam h̄re circa ꝓximū ſuū ſcꝫ infirmos viſitādo. nudos veſtiendo. eſuriētes ſatiādo. moleſtos cōſolādo. oppreſſis compatiēdo. caritatem amādo ⁊ ſic de alijs. Item alibi Quecūqꝫ vultis vt vobis faciāt hoies hec eis facite. Item cerꝰ dicitur a ceros grece quod eſt cornu latine.

¶ De aranea.

Vermis aranea licet exiguus
Plurima fila nectit aſſiduus
Texere qui ſtudet artificijs
Que viuere ſolet hijs ſtudijs

Sunt ea rethia muſca tibi
Ut volitans capiaris ibi
Dulcis ⁊ vtilis eſca ſibi
Huic placet illud opus tenere
Et ſibi nil valet vt fragile.
Quelibet aura trahit in patulum
Rumpitur et cadit in nihilum
¶ Hos ſequitur homo vermiculos
Decipiēdo ſuos minimos
Quos comedit faciens miſeros.
Et placet ſibi inde nimium
Quando nocere poteſt alium.
Ille tamen vicium quodqꝫ facit
Cum moritur quaſi tela cadit
Quam modo dictus aranea agit

¶ In hac ſeptima diſtinctione autor determinat de natura aranee. Et diuiditur in duas partes. nam primo ponit hiſtoriam. et secūdo ponit allegoriam. ſecunda pars ibi. Hos ſequitur. Et dicit primo ſic ꝙ aranea eſt talis nature ꝙ ſolet texere ſeu conficere telam artificialiter ⁊ multum ſtudioſe ad capiendum muſcas. ⁊ in fine tele abſcondit ſe donec muſca vel alius vermiculus volitet in telam. tunc ipſa feſtinans capiēdo euiſcerat eam ⁊ corpus relinquit pendere vacuū in tela ¶ Tunc ſubdit autor in littera ꝙ tela aranee eſt multum fragilis ⁊ faciliter venti flatu rūpitur. ¶ Hos ſequitur ¶ Hic ponit allegoriam Et dicit ſicut aranea muſcis inſidias ponit ⁊ decipiendo capit ⁊ euiſcerat. ſic etiam ſunt aliq̄ hoīes in mūdo veluti latrones ſeu viſpiliones q̄ homib⁹ etiam inſidias ponūt q̄ten⁹ deceptiue eos occidāt ⁊ ea q̄ habēt rapiēdo corp⁹ mortuū relinquūt. ¶ Tūc autor ſubdit in lr̄a ꝙ tales multū gaudēt de hoc ꝙ nocē pn̄t. ſꝫ tamē vita eoꝝ eſt fragilis q̄ſi tela aranee ⁊ moriētes in nihilū cadūt ſcꝫ in infernū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Poteſt etiam ſecūdo alit̄ exponi. ꝑ araneam eñ̄ intelligit̄ auarꝰ nam ſicut aranea euiſcerat muſcas ſic auarꝰ in acquirēdo pecuniam paupes euiſcerat. ⁊ qn̄qȝ ipſos in mortē tradit ¶ Itē tercio exponit̄ ſic Aranea. i. diabolꝰ nobis tanq̄ȝ muſcis inſidiat̄ ſꝑ ponēdo nobis ī via hamos rethia ⁊ laqueos ſuos vt poſſit nos capere per pctm̄ ⁊ dum aliquem capit ꝑ cōſenſum peccati mortalis tūc eum euiſcerat ⁊ ꝓuat gr̄a niſi ꝑ ꝯfeſſionē ⁊ pn̄iam recupet eam. et ſic tela diaboli eſt q2 ꝓpa volūtate ꝑ pn̄iam p̄t homo euadē eā ſcȝ vt declinet a malo ⁊ faciat bonum. ¶ Item adhuc eſt alia natura aranee q̄ in lr̄a nō ꝯtinet̄ ſcȝ ꝙ aranea timet ſolem ⁊ ideo plꝰ in nocte ſolet texere q̄ȝ in die. ⁊ ſi in die texit hoc nō eſt in illa ꝑte vbi ſol p̄t eam circūluminare ſȝ in vmbra. Qđ ſic exponit̄ diabolus timet ſolem id eſt ſcām eccīam vel hoīem iuſtum ⁊ ſcm̄ q2 ſoli ꝯpat̄ iuſtꝰ. ⁊ nō eſt auſus hoī quicq̄ȝ facē niſi ꝯſentiat ei. ⁊ ideo in nocte diabolꝰ nitit̄ texere. i. qn̄ homo iuſtꝰ minus eſt in cuſtodia ¶ Itē nota ꝙ aranea habet pondꝰ in dorſo de veneno ⁊ ꝓpterea timet ſolem q2 q̄ȝ cito feruor ſolis eam tāgeret illud venenū madefactum in ea in multas ꝑtes eam diuideret. ſimilit̄ hō hn̄s maliciam in corde. ſequit̄ textꝰ

¶ De ceto.

Eſt ſup omne pecus qđ viuit in equore cetꝰ.
Monſtrȝ grande ſatis dum ſupextat aquis
Proſpiciēs illum montē putat eſſe marinū
Aut quod in occeano inſula ſit medio
Sic ſi quādo famē quā fert cepiſſime grandem
Alleuiare cupit callidus os aperit
Unde velut florȝ ſic flatus reddit odorȝ
Ad ſe piſciculos vt trahat exiguos
Exiguū tm̄. qm̄ reprehēdere magnū
Perfectumqȝ nequit ſed nec ab ore premit
Paruos piſciculos claudit deglutit ⁊ omnes
Non ſic vt quondā ſorbuit ille ionam

Si ſit tempeſtas cum vadit ⁊ venit eſtas
Et pelagus fundū turbidat omne ſuū
Cōtinuo ſummas ſe tollit cetus in vndas
Eſt promontoriū cernere nō modicum
Huic religare citam ꝑ tempeſtate carinā
Naute feſtināt vtq₃ foris ſaliant
Accendūt vigilē quē nauis portitat ignē
Vt cale ſe faciāt. aut comedēda coquāt
Jlle focum ſentit tūc ſe fugiēdo remergit
Vnde prius venit ſicq₃ carina perit

¶ Hic autor determīat de natura ceti in hac octaua diſtinctiōe Et diuidit in duas. nam ꝑmo ponit hiſtoriam de natura eiꝰ. et ſecūdo allegoriā. ſcđa ps ibi. Viribꝰ eſt zabulus. Prima adhuc in duas. ſcđm ꝙ duas ponit ceti naturas. ſecunda ibi. Si tempeſtas. Prima adhuc in duas. Nam primo determinat de ceti magnitudine. et ſecūdo de natura eius. ſecunda pars ibi. Hic ſi quādo ⁊c̄. Primo dicit ſic. ꝙ cetus eſt magnū animal ſiue monſtrum ſeu piſcis ſuper omnia animalia maris. ⁊ monſtrum adeo grande. ꝙ quādo apparet in ſuperiori parte aut ſuperficie aque. videt intuentibꝰ ꝙ ſit magnus mons marinus vel inſula in mari. Tunc vlterius ibi. Hic ſi quādo famem. Hic ſi quādo famē Ponit primam naturam ceti ⁊ dicit ſic. quādo cōtingit ꝙ cetꝰ habet famem magnam. quam cupit alleuiare. tūc dilatat ⁊ aperit os ſuū ⁊ emittit anhelitum qui dulcis eſt veluti florum odor quem anhelitum dulcem piſciculi ſentiētes intrant os ſuum. et ſic deglutit illos ⁊ famem repellit. ⁊ tantūmodo paruos piſciculus permittit tranſire in os ⁊ non magnos. quia illos non valēt ſic dirigere. Tūc autor ſubdit ꝙ cetus non ſorbet piſciculos illo modo quo quondam ſorbuit ionam ꝓphetam. quia illum ad littus iterum euomuit. hos autem piſciculos in ventre tenet Tūc ibi. Si ſit tempeſtas ¶ Autor ponit ſecūdam naturam ceti dicēs ſic. quando magna tempeſtas eſt in mari. ſic ꝙ ꝓcelle maris fundum cōmouēt ⁊ cōturbant. ⁊ aura eſt calida. tunc cetꝰ tollit ſe de fundo ad aque ſummitatem ſeu ſuꝑficiem. naute videntes.

ptãt hoc eſſe magnum ꝓmontorium. ⁊ illic cum manibꝰ appli
canr ſe. ⁊ naues ſuas cupiũt ibidem alligare ne pereãt tempeſta-
te. ⁊ componũt ignem vt ſe calefaciãt. ⁊ cibaria coquãt. Cetus
vero cum ſentit caliditatem ignis ſe immergit ⁊ periclitant na-
nes. ⁊ ipſe rediyt ad locum ſcʒ maris fundum vnde ꝑus venit

Viribꝰ eſt zabulꝰ quaſi cetꝰ corꝑe magnus
Vt monſtrãt magni quos fecit ille magi.
Mentes cunctoꝝ qui mutat vbiqꝫ viroꝝ
Eſurit atqꝫ ſitit quoſqꝫ poteſt perimit
Et modicos fidei trahit in dulcedine verbi
Nam fide firmos nõ trahit ille viros.
In quo cõfidit quiſquis ⁊ ſpem ſibi ponit.
Ad ſtiga qui rapitᷣ qꝫ male decipitur

¶ Hec eſt ſcđa ps in q̃ autoꝛ ponit allegoriam de natura ceti. et
dicit ſic ſicut cetus eſt magnꝰ corꝑe. ſic zabulꝰ. i. diabolꝰ eſt mag
nus viribꝰ. vt nigromãtici affirmãt qui ꝟtute diabololica ꝑ ar-
tem magicam magna ⁊ mirabilia facere videnᷣ. ⁊ ergo videntur
etiam eſſe mõtes diaboli in pelago. quia ſuas deceptiões per vni
uerſum mũdum diffundunt. ⁊ ſicut cetꝰ in mari fert dulcẽ flatũ
quem ꝑ os emittit piſces attrahit. non tñ magnos. ſʒ ꝑuos. ſic
diabolꝰ per ſuggeſtiõis ſue dulcedinẽ q̃ eſt ĩ lõga vita ⁊ ↄcupiſcẽ
tia carnali attrahit ſibi ꝑuos piſces. hoc ẽ hoĩs ꝑuos ⁊ modicos
in fide ⁊ in bona oꝑatiõe. ⁊ nõ firmos in fide ⁊ bono oꝑe. vel ſi ca
pitales nõ tenet eos ſʒ euomit. ſicut nec cetꝰ tenuit quondã ionã
prophetam. Et ſicut nauigãtes interdũ periclitanᷣ imitãdo ce-
tum ſic hoĩes huiꝰ mũdi in opibꝰ imitantes diabolum periclita-
tanᷣ quãdo ipſe immerget ſe. i. qñ ex iuſſu diuino religabiᷣ in in
fernũ. ſcʒ poſt diem iudiciȷ̃. ⁊ tunc male decepti ſunt q̃ rapiũtur
ad ſtiga. id eſt ad gehẽnam ignis

¶ De ſyrene

Sirenes ſunt mõſtra maris reſonãtia mirꝭ
Vocibus ⁊ modulis cantus faciẽtia multis
Ad quas nõ caute veniũt ſepiſſime naute

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Que faciūt ſonitum nimia dulcedie vocū
Et mō naufragiū modo dāt mortale periclum
Nā qui viderūt has tales eſſe tulerūt
Ex vmbilico ſunt vt pulcherrima virgo
Quoqȝ facit mōſtꝝ piſces ſunt inde retrorſum
Eſt honocentaurus eadē natura biformis.
In quibꝰ eſt aſinꝰ humano corpe mixtus

¶ In hac nona diſtinctiōe autor ponit duoꝝ animalium naturas ſcȝ ſyrenis ⁊ honocentauri allegorias eorundem ſubiungendo. Et diuidit̄ in duas ptes. in quarum pͥma ponit naturas. et in ſecunda allegorias. ſecūda pars ibi. Qꝫ plures homies Prima adhuc in duas. nam pͥmo ponit naturam ſyrenis. ⁊ ſecūdo poit naturam honocentauri. ſecūda ibi. Eſt honocentaurꝰ. Dicit ergo ſic. ſyrenes ſunt monſtra in mari formātia cantus dulces ad quos ſyrenes nunqꝫ ſe ad ſummitatem aque erigūt. ꝓpter cantꝰ dulcedinem naute appropinquāt ⁊ ex hoc vel naufragium incidūt vel mortis periculum ſicut illi qui aliquotiēs a periculo tali fugierūt narrāt. Autor dicit etiam que ſit forma ⁊ diſpoſitio eaꝝ. q̄ ex vmbilico ſurſum. ſcȝ in ſupiori parte corpis ſui habēt ſpēm pulcre v̄gis. ſȝ ab vmbilico inferiꝰ. ſ. i iferiori pte corpis hn̄t ſpēm volucris vel piſcis. eo ꝙ ſunt mōſtra Tūc ibi. Eſt honocentaurus Ubi dicit. ꝙ honocentaurus eſt monſtꝝ marinū. habens biformem corporis diſpoſitionem ſicut ſyrē. quia ſuperius diſpoſitus eſt ſicut homo ⁊ inferius ſicut aſinus

Quā plures hoīes ſic ſunt ī more biformes.
Vnū dicētes aliud tibi mox facientes
Qui foris vt fantur nō intus ſic operātur
Vtpote ſunt multi qui de virtute locuti
Clunibꝰ indulgēt his o qꝫ publica fulgēt

¶ Hic autor ponit allegoriam vtrorumqȝ monſtrorum dicens ſic. ſicut predicta monſtra ſunt biformia in corpe ⁊ per ea decipiunt̄ naute. ſic mlͭi ſūt hoīes bilingues q̇ vnū dicūt ⁊ aliud faciūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

neqȝ ſic operãtur ſicut loquũtur. ſic etiam ſunt aliqui predicatores homĩes docentes ⁊ precipiẽtes facere bona ⁊ ꝟtuoſa ipſi vero faciũt mala ⁊ criminoſa. tales dicunt̃ hypocrite. ab hypos qꝺ eſt ſupra. ⁊ criſis aurum. quaſi forinſecus apparẽtes vt aurum. et velut homo ratione vtens. ſed intrinſecꝰ ſunt ſimiles aſino ratione carẽtes ¶ Item poteſt haberi alia allegoria extra litteram videlicet ꝙ per ſyrenes intelligatur diabolus. ⁊ per nautas intelligatur homo ⁊ recte tunc ſicut ſyrenes per cantus dulcedinem nautas ſibi attrahũt ⁊ periclitari faciũt. ſic diabolus dulcia promittit ⁊ inducit quibus periclitari facit hominem in eterna dãnatione.

¶ De elephante

Corpe tã grãdes apꝺ ĩdos ſunt elephãtes
Ut bene firmares montibꝰ eſſe pares
Hi ſimul incedũt vt oues dum paſcua querunt
Auerſi coeunt cũ ſibi cõueniũt
Atqȝ ſemel pariũt ꝗuis tot tpa viuũt
Hoc eſt trecẽtum nec faciũt genitum
Aſt vnũ generãs ⁊ ꝑ duo tpa geſtãs
Cũ parit in magna ne cadat extat aqua
Nõ habȝ vnde ſurgat qꝛ nunꝗ̃ crura recuruat
Si qua forte ruit hoc genitrix metuit
Dum vult pauſare vel ſomno ſe recreare
Incumbit ligno arboris exiguo.
Quã notat atqȝ ſecat venator ⁊ obice celat
Clamqȝ ſedẽs ſpectat dum requiẽ repetat
Ille velud quondã ſecuris ad arboris vmbrã.
Dum venit incũbit cunqȝ ruente ruit
Sin homo nõ aderit gemit ⁊ cũ deuiqȝ barrit.
Tũc vnus currit qui reuelare cupit

Sed nequit et ſatagit cōplorās tunc q̄z barrit
Multi vel magni tūc veniūt alij
Cum nequiūt oēs intendūt mittere voces
Ad quas it ſubit⁹ puul⁹ ac minim⁹
Cuius et eſt mirum puiſio ſubleuat illū
Et ſic p̄dictas effugit inſidias
Deq̄z pilis hui⁹ ſi fit ſubdomate fum⁹
Serpētes cedūt queq̄z venena ferūt

¶ In hac decima diſtinctione autor ponit naturas elephantis. Et diuiditur in duas partes. nam primo ponit naturas elephā tis. ſecundo ponit eius allegorias. ſecunda ibi. Sic homo pri mus. prima adhuc in duas ſcd̄m ꝙ principaliter ponit duas na turas eius. primo dicit ꝙ elephantes ſunt magna animalia adeo ꝙ ſi videres ea aſſereres illa eſſe montes pre nimia magnitudine Elephan namq̄z grece dicitur mons latine Eſt igitur prima na tura elephantis talis ꝙ congregati ſolent querere paſcua velud oues ⁊ ſunt longeue vite non tamen niſi ſemel pariūt in tota vi ta ſcilicet in trecentis annis. ⁊ poſtq̄z fetus conceptus eſt in vte ro genitrix geſtat ipſum per duos annos ante partum. dum ve ro tempus pariendi appropinquauerit tunc genitrix tendit ad magnam aquam ⁊ ibidem parit quia ſi ſuper terram pareret pul lum forſan caderet ⁊ hoc ipſa timet. Secūda eius natura eſt qn̄ vult quieſcere querit ⁊ eligit arborem robuſtam ⁊ magnam ad quam ſe reclinans ſtando quieſcit quia non poteſt crura reflecte re vt recumbat ſuper terram Iſtam arborem notat venator ⁊ in cidit eam pro aliqua tamen parte minus dimidia dimittit eam non inciſam ⁊ iſtam ſciſſuram tegit ⁊ abſcondit donec reueniat elephas ad quieſcendum quo veniente ⁊ conſueto more ſup arbo rem reclinante ſimul cum arbore cadit ad terram ſi tūc venator non ſtatim adeſt capiens ipſum tunc elephas incipit barrire cu ius barritum alter elephas audiens accurrit nitēs eum ſubleua re non tamē poteſt ſed cum eo barritum facit ⁊ ſic multi ⁊ mag ni elephantes cōcurrūt nec omnes ſimul poſſint lapſum releua re ſed ſimul cum eo barriunt. Tandem vero vnus paru⁹ elephas veniens ſubleuat eum ⁊ ſic ſubleuatus poteſt recedere qui prius

cecidit cum arbore . mirum eſt tamē q magni elephantes nequi
unt eum ſubleuare quem paruus elephas ſubleuat. Tercia natu
ra ipſius elephantis eſt q vbicumqȝ ſit fumus in domo de pilis
elephātis inde effugiūt ſerpētes ⁊ cuncta aīalia venenoſa

Sic hō prim⁹ adā per lignū ſic cecidit iam
Quē moyſes voluit tollere nō potuit
Poſt hūc ꝓphete voluerūt nec valuere
Ipſoꝝ p̄cib⁹ venit ad hūc domin⁹
Qui cum ſit pu⁹ qm̄ deus eſt hō factus
Sic releuauit eum in comedēdo reum
Cui⁹ odor plenus de verbis ſcȝ eius.
Sic cui rite venit ille beatus erit
Omne qđ eſt viciū fugiet de corde ꝑ ipm̄
Cauſa dehinc leti nulla nocebit ei

¶ Hic autor ponit allegoriam predictarum naturarum elephā
tis. Et poteſt littera diuidi in duas partes ſcđm q due ſunt al-
legorie correſpondētes duab⁹ naturis elephantis ſed breuitatꝭ
cauſa legūtur ſimul. Et eſt ſentētia talis q ſicut elephas ad ter
ram cadit per arborem ſignatam et a venttore inciſam. ſic adam
primus homo per eſum lignum id eſt per comeſtionem poni ce
cidit in terram hoc eſt in mortem cum arbore quam venator. i.
diabolus ſua fraude inſtigando adam ad tranſgreſſionem manda
ti dei incidit. moyſes vero eum ſubleuare nō potuit ⁊ alij ꝓphe-
te ſimiliter non potuerūt. hij ergo ſimul inceperunt barrire id ē
fundere ſuas deuotas orationes ad deum ⁊ tandem ad preces eo-
rum venit vn⁹ paruus elephas ſcilicet chriſtus ieſus. paruus id
eſt maxime humilis ⁊ ſubleuauit iſtum dum ſua morte in crucis
patibulo eum redemit. Item ſicut per fumum de pilis elephan-
tis fugātur ſerpētes ⁊ cetera animalia venenoſa ſic per odorem
dulcis verbi dei de corde cuncta fugiunt vicia. nec vlla leti id eſt
mortis cauſa aduenit illi qui verbum dei rite audit ⁊ firmiter cu
ſtodit. Iuxta illud euangelij. Beati qui audiunt verbum dei et
cuſtodiunt illud.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

¶ De turture.

Turtur inane neſcit amare
Nam ſemel vni iuncta marito
Semꝑ adheret cum ſimul ipſo
Nocte dieqꝫ iuncta manebit
Abſqꝫ marito nemo videbit
Sed viduata ſi caret ipſo
Non tamen vltro nubit amico
Sola volabit ſola ſedebit.
Et quaſi viuū corde tenebit.
Operienſqꝫ caſta manebit.

¶ In hac diſtinctione vndecima autor ponit naturas turturis Et diuiditur ī duas partes. nam primo ponit naturas ipſius. ſecundo allegoriam ibi. ſic anima extat prima adhuc in duas ſm ꝙ due ſunt nature ipſius turturis. ſecunda pars ibi Sed viduata. Et dicit primo ſic ꝙ turtur non habet amorem inanem ſꝫ ardentem. nam ipſa iuncta marito vni de cetero non ſeꝑatur ab eo q̄ꝫdiu viuit ſed die noctuqꝫ cum eo manet. hec etiam eadem natura patet hijs verſibus. Turtur perpetue primum ſibi ſeruat amorem. Tunc ibi. Sed viduata. Autor ponit ſecundam naturam turturis que eſt. ꝙ quando turtur priuatᷣ ſuo marito nunq̄ꝫ deinde alteri conſociatur neqꝫ alijs auibus ammodo cōuerſatᷣ ſed ſolitaria manet neqꝫ in viridi fronde ſedet amplius. ſed in arida datqꝫ gemitum ſemper ⁊ ſeꝑatum maritum ſeu mortuū tanq̄ꝫ viuū tenet in corde ſicqꝫ ſemꝑ ſeruat caſtitatem

Sic anima extat queqꝫ fidelis
Facta virili federe felix
Nanqꝫ maritus eſt ſibi chriſtus
Cum ſua de ſe pectora replet
Si bene viuit ſemꝑ adheret
Non alienū querit amicum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Quamlibet orcus ſumpſerit illum
Quem ſupeſſe cedit in ethere
Inde futurum ſpectat eundem
Vt microcoſmū iudicet omnem

¶ Hic au. poit allegoriā de naturꝫ turturꝫ dicēs ſic ſicut turtur vni marito ſemel ſociata ſemꝑ adheret id eſt ſic anima queqꝫ fidelis ſemel copulata ſuo marito ſcilꝫ xp̄o in baptiſmate ſemꝑ debet ei adherere bene viuēdo die ac nocte ita ꝙ a xp̄o nunq̄ꝫ ſepaꝛ̄ mortaliter peccādo. Unde catholica eccleſia ſingulis dieb⁹ orat dicēdo cōcede vt in hac die ꝛ in alijs dieb⁹ ad nullum declinem⁹ mortale pctm̄ ſed ſemꝑ ad tuam iuſticiam faciēdam noſtra ꝓcedant eloquia dirigaꝛ̄ cogitationes ꝛ opa. Item ſicut turtur priuata marito nunqꝫ querit alium ſed omnino ſuam caſtitatem integrā cōſeruat ſic fidelis anima licet priuata ſit ſuo ſponſo ꝛ ſua corꝑali p̄ntia qm̄ ad celum aſcēdit nō tamē alteri amico debet ſociari. ſcꝫ diabolo ſed caſta debet manē. Uel ſic exponaꝛ̄ dum anima fidelis gr̄e ꝛ deuotiōis eterne p̄ntiam nō ſentit nō debet ergo ſe ad alia ſcꝫ carnalia diuertē. ſed in die maloꝝ recordari debet bonoꝝ Item fidelis anima nō debet quieſcē in viridi ramo .i. mūdi delicias diligē. ſed in arida fronde. i. cordis vera cōtritione ꝛ pn̄ia q̄ hoīem aridam faciūt a mūdanis ſic ꝙ expectare debet ſpōſum ſuum venturꝫ ſcꝫ in die iudicij vbi microcoſmū. i. hoīem iudicabit Etiam habebit gemitum ꝓ tanto. i. deflebit crimina peracta ꝓponēdo firmiter facere emendam de cōmiſſis vt deinū poſſit conſeruari cum ſuo marito in die iudicij.

¶ De panthere

Eſt q̄drupes panther q̊ non eſt pulchrior alē
Qui magis ex albo cōſpergiꝛ̄ orbiculato
Diuerſis paſtus venatib⁹ et ſatiat⁹
Se recipit dormitqꝫ cauo ꝓſtrat⁹ in antro
Poſt triduū ſurgit tūc vero deniqꝫ rugit
Exit odor talis de gutture tamqꝫ ſuauis
Qui virtute ſua ſuꝑabit aromata cuncta.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Ad quē mox tendit que vocē belua ſentit
Sic imitatur eū flatus dulcedine plenū
Sic faciūt oēs ſoli panthera dracones
Cū ſonat aut ſagiūt aut ſegnes corꝑe fiunt
In caueiſqꝫ latēt nec lōgo tꝑe patent

In hac vltima ⁊ duodecima diſtinctiōe autor theobaldus ponit naturam vltimi animalis. Et diuiditur in duas partes. nā primo ponit naturam ipſiꝰ. ſecūdo ponit eius allegoriā ibi. Eſt autem chriſtus. Primo igitur dicit ꝙ panther eſt animal diuerſi coloris. ⁊ ſolet diuerſis pabulis paſcere ſeipſum ⁊ dulciſſimas herbas comedere dum quoqꝫ fatigatus eſt ꝓſternit ſe ī antro ſuo et tribus diebus dormit tercio vero die ſurgit ⁊ incipit vociferare. Et exinde de ore ſuo odor ſuauiſſimus exit omnia aromata excellens. Alie fere audientes accurrūt ſtatim ⁊ ſequūtur eum propter dulcedinem flatus preter ſolum draconem qui quandocūqꝫ audit ſonum eius fugit ⁊ abſcondit ſe in antro ſuo ne odorem percipiat. ⁊ ratio huius fuge eſt tam ſcd̄m philoſophum in primo de generatione q̄ꝫ in ſecundo phiſicorum. Omnis corruptio fit a cōtrario ⁊ draco habet anhelitum fetidiſſimū. ſi ergo anhelitꝰ pantheris draconi obuiaret oportēt dracon̄e mori.

Eſt autem xp̄s panther allegorice dictus
Qui ſupeſt hoīes forma collatus ad oēs
Et ſatur ille fuit q̄ tot quot vult ſibi ſumit
Somnū tunc cepit cū nos moriēdo redemit
Rugitum miſit poſtq̄ꝫ de morte reuixit
Celos aſcendēs q̄ regnat cū patre pn̄s.
Quē gentes cuncte ſi ſunt credēdo ſecute.
Qui fugit atqꝫ latet nec in ipſo tꝑe patet
Serpens antiquus qui nobis eſt inimicꝰ.
Nāqꝫ palam nullos audet clam fallē multos.
Quos cum defendat q̄ ſecula ꝑ oīa regnat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

¶ Hic autoꝛ ponit allegoꝛiam ipſius pantheris. Dicens ꝙ per
pantheram intelligitur xp̄s. Nam ſicut panther pulcherrimꝰ
eſt omnium animalium quadꝛupedalium. ſic xp̄s pulcherrimꝰ
eſt omnium hominum. ⁊ ſicut panther ſaciatꝰ tribus diebꝰ doꝛ-
mit ita xp̄s obpꝛobrijs ⁊ cōtumelijs ⁊ diuerſis afflictionibꝰ affe
ctus tribꝰ diebus quieuit in ſepulchꝛo ⁊ poſtq̄ꝫ reſurrexit vociſe
rans dulciſſimū odoꝛoꝛem emiſit videlicet ſic dicēs. Pax vobis
ego ſum nolite timere quod idem fecit cum aſcendit ad celum.
Quoniam ſedens ad dextrā patris odoꝛem ſuauiſſimū emiſit ſcꝫ
paraclitum quem diſcipulis infudit. ⁊ adhuc homini vere peni
tenti per cōtritionem confeſſionem ⁊ ſatiſfactionem cōtinue in-
fundit qua ꝓpter homies deuoti credendo in ipſum ſequūtur eū
pꝛeter ſolum dꝛaconē id eſt diabolum q̇ timet xp̄m, ⁊ peruerſi ho
mines. ¶ Item ſicut dꝛaco abſcondit ſe ne vocem pantheris au
diat ſic homines diabolo ſeruientes fugiunt ⁊ abhoꝛrēt ꝟba xp̄i
et ſuoꝝ. Unde in euāgelio. Dn̄s dixit ad iudeos qui ex deo eſt ꝟ-
ba dei audit. ſed qꝛ ex deo nō eſtis ꝟba dei non auditis. Item ſi-
cut pellis pantheris diuerſum habet coloꝛem. ita pꝛo omnibus
bonis operibus diuerſa habet meritoꝛia retribuendo ſpiritualis
panther ſcꝫ chꝛiſtus ieſus. Unde ſcribit in euangelio. In domo
patris mei multe manſiones ſunt ad quas nos perducat qui eſt
vnus in eſſentia ⁊ trinus i perſona ⁊ qui ſine fine viuit ⁊ regnat
in ſecula ſeculoꝝ Amen

¶ Finit phiſiologus de duodecim na
turis animalium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 55